

ПРИРОДНЕ ПРАВО: ГАРМОНІЙНІСТЬ ПОЄДНАННЯ ПРИНЦИПІВ ОСОБИСТОГО ІНТЕРЕСУ ТА ЗАГАЛЬНОГО БЛАГА

Від часів Макіавеллі легітимація аморальності задля певної мети все більше вкорінюється в наше життя. Людство все більше відходить від поєднання духовності, моралі, релігії та підприємництва і державного управління. Великої популярності набуває бажання миттєвої наживи незалежно від засобів та наслідків. Ми все більше ігноруємо закони природного права, яким підпорядковане усе в нашому Всесвіті, включаючи нас самих. Про ці вічні та незмінні закони нагадує нам і наше серце у вигляді совісті, безкорисливості, співчуття та любові. Але у кожного з нас є свобода вибору – прислухатись до цього голосу, чи ігнорувати його. Найчастіше ми обираємо друге.

Парадоксальність поєднання принципів особистого інтересу та загального блага є нормою сьогодення. Управлінська та бізнесова сфери діяльності використовують терміни моралі та загального блага лише, як ефективні гасла, на які ніхто не зважає на практиці. Чому ж насправді утворилась величезна прірва між цими галузями нашого життя. Чому все частіше ми протиставляємо, а не поєднуємо їх. В нашому суспільстві склався стереотип непокєднуваності бізнесу та духовності. Ці поняття суперечать одне одному, і якщо людина займається одним, інше автоматично стає неприйнятним. Ця хибна думка викликана недалекоглядністю та вузькістю мислення стала причиною дисгармонійного розвитку нашого суспільства.

Утилітаризм та прагматизм стали нормою нашого життя, але головна проблема людини в тому, що насправді вона не бачить істинної вигоди для себе самої. А найвища мета і вигода одночасно полягає в ідеї служіння всезагальному благу. Чим сильніша і вільніша людина тим більша в неї потреба служити іншим, віддавати себе благополуччю інших. Це можливо лише за наявності в людини вільного вибору, вільний вибір людини – це співпадіння інтелектуальних, вольових здібностей, моральних вимог з внутрішніми (духовними) потребами без домішки обов'язку, страху та примусу.

З давніх давен усі духовні вчення показують нам приклади гармонійного поєднання внутрішнього та зовнішнього, матеріального та духовного, особистого інтересу та загального блага. Цікавим прикладом такого поєднання є Євангельська притча «Про несправедливого управителя», яка демонструє нам, що на шляху до добровільної самопожертви існує етап «егоїстичного творіння добра», коли людина стає милосердною, доброю лише для власної користі, але навіть такий не зовсім достойний спосіб творіння добра цінується та заохочується Господом. Творіння добра, розвиток власних здібностей,

кар'єрний ріст та матеріальне благополуччя можуть чудово співіснувати у людському житті, а захланність, егоїзм, сліпе бажання наживи обертається для людини трагедією. Саме цього нас навчають такі Євангельські оповіді, як притча «про немилосердного боржника», притча «про таланти», притча «про злочинних винарів», притча «Про багача». Схоже бачення егоїзму та недалекоглядності ми знаходимо і в буддійській традиції на прикладі притчі «Про Будду з чорним носом».

Життя, сповнене служіння та добра, є важким шляхом, але полегшити його ми можемо, підтримуючи один одного. Чим більш моральні люди навколо, тим більш «людяним» стає наше життя. Величезну роль у цьому процесі відіграють управлінці – люди, які стоять на чолі організацій, підприємств та держави загалом, адже вони є прикладом для інших. Саме тому величезного значення надавали правителя усі релігії світу високій моральності та духовності.

Ще у Конфуція достойним прикладом для наслідування був міфічний правитель Яо. Він жив дуже простим життям і коли бачив голодного, говорив: «це я винен, що він голодний», коли хтось не мав одягу, він говорив: «це я винен, що йому немає у що одягнутись», якщо хто вчиняв злочин, він говорив: «це я довів його до вчинення злочину», – тобто він брав на себе відповідальність за всіх.

Даоські мудреці великим правителем вважали того, хто є чистим і спокійним, хто не порушує природного плину подій, служить нижчим, виконує належне, серцю його відомий правильний шлях і наставники та радники ведуть по ньому, міністри його виступають з ініціативою, політики виступають з порадами, все передбачено – тому немає помилок, його вчинки – приклад для Піднебесної.

У Київській Русі приклад ідеального правителя також був наріжним. А християнський подвижник Іван Златоуст визначає такі якості ідеального правителя: смиренність, чинність, утримання від гніву і заздрості, підпорядкування усього підвладного йому Божим Законам, розум вільний від пристрастей. Тільки той, хто може владарювати над самим собою, здатен творити закон для інших. Диодор Сицилійський зазначає, що навіть, якщо правитель омине покарання за гріхи при житті, то після істина все одно наздожене його.

На жаль тих, хто безпосередньо втілював ці настанови на практиці в людській історії не так багато. Одним із них був індійський цар Ашока, який, прийнявши буддизм, переглянув своє життя та повністю віддав себе служінню не лише людям, а й усьому живому.

Коли людина справді віддає себе добру, безкорисливій любові і служінню, вона відкриває в середині себе незмірні багатства і її сприйняття світу перетворюється на те, що А. Швейцер назвав – благоговіння перед життям,

коли любов в найвищому розумінні – служіння всім творінням. Для людини по справжньому етичної – життя священне.

М. Ганді вважав кінцевою метою людини – свідомість (реалізація) Бога і тому вся її діяльність в соціальній, політичній і релігійній галузях повинні керуватись саме цією кінцевою метою бачення Бога. Безпосереднє служіння всім людям стає необхідною частиною його досягнень, тому, що єдиний шлях знайти Бога – це побачити його в його творінні і злитись з ним. Цього можливо досягнути лише шляхом служіння всім.

Люди повинні зрозуміти природну істину, що всі ми, як клітини єдиного цілісного організму повинні спільно працювати на благо цілого і кожного зокрема, а не перетворюватись на ракові клітини, які своєю егоїстичною діяльністю, виключно задля самих себе руйнують організм загалом, а отже і самих себе.